



Campsentelles, 10
2007

CENTRE D'ESTUDIS SANTFOSTENCS
AMICS DE CABANYES

Un plet de 1918 sobre la propietat de Cabanyes

ALMUDENA GUTIÉRREZ
GARCÍA-MUÑOZ

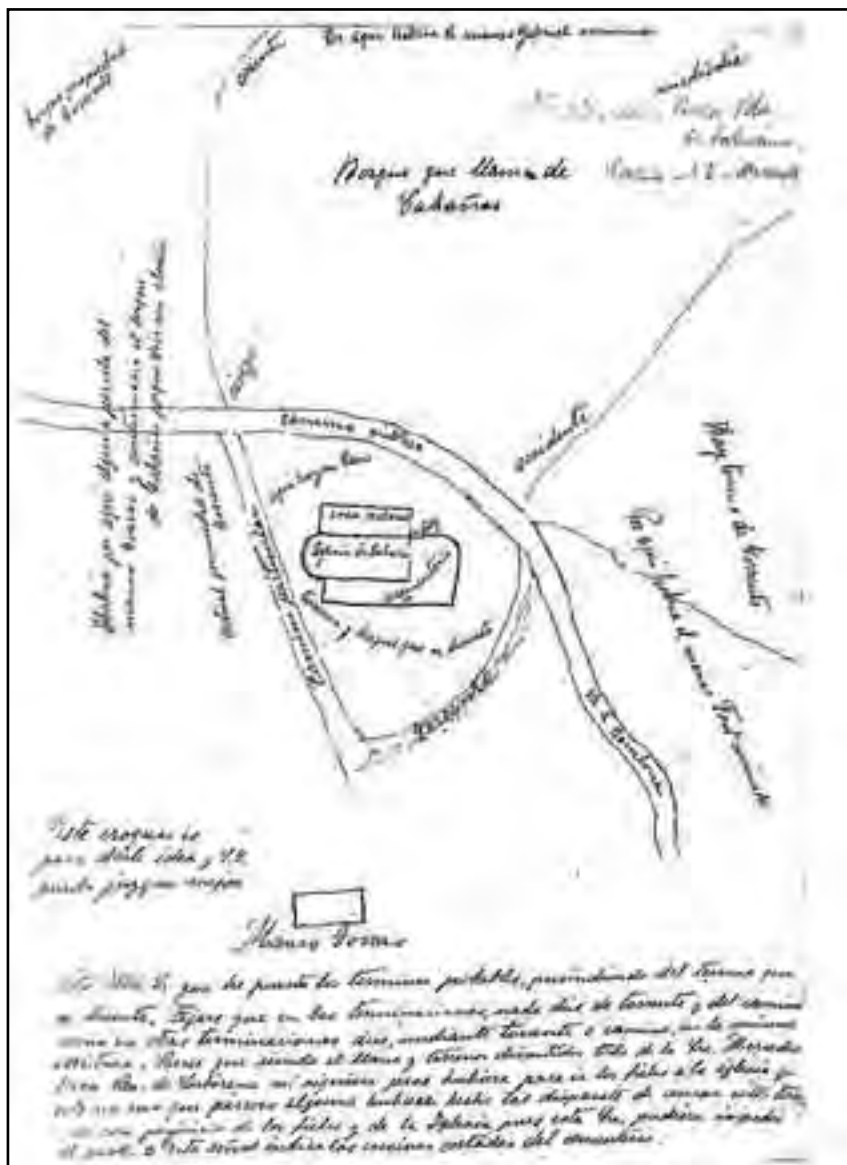
Durant el passat mes de juliol em trobava a l'Arxiu Diocesà de Barcelona realitzant un treball de recerca arxivística i històrica i, mentre remenava els diferents arxius parroquials de la nostra comarca, vaig trobar un expedient molt interessant i de plena actualitat per al poble de Sant Fost de Campsentelles. Dintre dels documents pertanyents a la Parròquia de Sant Fost hi havia un expedient que porta per nom *Antiga església i cementiri de Cabanyes* el qual consta de nou cartes i un informe que inclou un plànol fet a mà i tres fotografies.

Aquest expedient de l'any 1918 és un episodi més del llarg litigi que ha enfrontat la parròquia de Sant Fost amb alguns particulars i que ha finalitzat amb la inscripció definitiva de l'església de Sant Cebrià de Cabanyes a favor de la parròquia de Sant Fost de Campsentelles al Registre de la Propietat de Mollet del Vallès el 6 de setembre de 2005.

En aquest cas l'expedient de 1918 té com a punt de partida la tala d'arbres del bosc que envolta l'església de Cabanyes per part de



ALMUDENA GUTIÉRREZ GARCÍA-MUÑOZ



Croquis de la finca de Cabanyes amb explicacions fetes pel mateix Mn. Pibernat, any 1918. (foto: Arxiu Diocesà de Barcelona)



Pibernat, aleshores rector de la parròquia de Sant Fost, comença a reunir informació sobre la propietat d'aquests terrenys per part de la parròquia i es dirigeix al Vicari General per tal que aquest intercedeixi per resoldre el problema. Aquest expedient és el resultat de la documentació reunida per mossèn Pibernat per recolzar la seva exposició i va ser enviat al Vicari General i per això mateix es conserva a l'Arxiu Diocesà de Barcelona.

Primerament, i mitjançant una parell de cartes, posa al corrent del succeït, exposa les seves raons i els seus pensaments i sol·licita la seva col·laboració al Vicari General. A continuació es posa en contacte amb alguns dels seus antecessors al capdavant de la parròquia i reuneix diferents cartes d'aquests que pretenen confirmar la propietat dels terrenys, les quals fa arribar al Vicari General. És important també que ens fixem en les dates de les diferents cartes, ja que ens fan veure que aquest enfrontament no és la primera vegada que es produeix i que arrenca del 1871, quan uns particulars inscrivieren al Registre de la Propietat els terrenys que envoltaven l'església romànica, però sense exhibir cap títol de propietat justificatiu, la qual cosa suposava una irregularitat que va ser curiosament acceptada pel registrador. Farem la transcripció a continuació de les citades cartes ja que pensem que posseeixen un gran valor testimonial.

Carta adreçada pel rector de Sant Fost al Vicari Capitular de la Diòcesi de Barcelona, 2 d'agost de 1871

Muy Ilustre Señor:

En virtud del oficio de S.I., fecha 29 de junio último, debo manifestarle: Que la iglesia de S. Ciprian de Cabañas, sufragánea que fué de esta parroquia hasta el año 1867 en cuya época fué suprimida por motivo de haberse planteado en este Obispado el nuevo arreglo parroquial, había sido y es dependiente de ésta.



Antes el Cura párroco pasaba todos los días de precepto á decir misa á dicha iglesia, y administraba el pasto espiritual á aquellos feligreses; conservándose aún el sagrario, pila bautismal y el cementerio, con algunas sepulturas particulares y aún no hace un año se dio sepultura a un cadáver en el mismo.

En la referida iglesia se elegían obreros, había cofradías y administraciones, como consta en el libro particular de la obra de dicha iglesia. En todas las festividades se celebraban en dicha iglesia las mismas funciones religiosas como en la matriz y se celebraban en la misma las misas y aniversarios allí fundados. Aunque sea suprimida dicha aneja, sin embargo se celebran en ella una misa solemne el día de S. Ciprián, titular de la misma y otra el dos de noviembre.

Aunque la iglesia de Cabañas, con su casa unida a ella y algunas piecitas de tierra están dentro de la propiedad de casa Donadeu o de la Señora Badrona, no pertenecen a dicha señora ni jamás han pertenecido a sus antecesores, porque algunas tierras de las que circuyen las referidas cosas eran propiedad del párroco, y éste, con la debida autorización, las dió en Emfiteusis a los herederos de casa Rovira de Cabañas, cuya heredad compró después Donadeu ó Elias, por las que pagaba y debería pagar doce sueldos anuales, que de muchos años no se han satisfecho.

Finalmente la iglesia de Cabañas, según una nota de la Consueta, fue consagrada el día 28 de agosto de 1192 y hace más de 300 años que es sufragánea de S. Fost y algunos párrocos antiguos se firmaban Rector de S. Fost y Cabañas.

Es todo cuanto puedo informar á V.I. por su inteligencia y efectos. Dios guarde a S. I. muchos años.

S. Fausto de Campcentellas, 2 de agosto de 1871.

José Trabal Coma, párroco (signat i rubricat)



**Certificat signat per Mn. Esteve Mas antic rector
de Sant Fost de Campsentelles, 6 de febrer de 1888.**

El infrascrito Certifico: Que todo el tiempo que estuvo de cura párroco en San Fausto de Campcentellas, y fue desde 1877 a 1882, siempre había considerado como propiedad de Cabañas, la leña y árboles de aquel pequeño bosque que hay debajo la iglesia de Cabañas lindando con el bosque de casa Torrens.

San Pedro de Premiá 6 de febrero 1888

Estevan Mas párroco (signat i rubricat).

**Carta adreçada per Mn. Juan Vilella a
Mn. Pedro Fernández, 7 de febrer de 1888.**

Reverendo Señor D. Pedro Fernández, Presbítero.

Muy señor mío y querido amigo.

En contestación a su muy atenta, he de manifestar a Usted que yo consideré ser propiedad de la parroquia de San Fausto aquellas tierras contiguas a la iglesia o capilla de Cabanyes, y cuyos límites me había señalado mi digno antecesor, el Reverendo Mas, sin que me conste que nadie hubiese pretendido ejercer derecho alguno sobre los dichos bienes que poseyó el Reverendo Mas y que seguí poseyendo desde el mes de junio de 1883 hasta el mes de enero de 1887, como cura propio de San Fausto de Campcentellas.

En su virtud, faculto a Usted para declararlo allí donde convenga.

Yo no tengo noticia de otros documentos relativos á este asunto, a más de los contenidos en el Archivo parroquial.

Me parece que lo que es la Iglesia de Cabanyes, con sus tierras anejas hasta donde poseyó el Reverendo Mas, está fuera de peligro y considero que será infructuosa toda tentativa dirigida á menoscabar sus derechos.

Si en algo más me reconoce útil, ya sabe que puede disponer de su at. y afmo. s.s.q.s.m.b.

Juan Vilella, Presbítero

Vilarodona, 7 de febrero de 1888.



**Carta adreçada per Mn. Jaume Creixell a
Mn. Salvador Pibernat, 28 de febrer de 1918.**

Mossèn Salvador Pibernat, pvre.

S. Fost

Benvolgut amic:

En poder meu la teva de 25 p.p. Me estranya sobremanera que hi hagi qui tinga pretensió sobre las terras de Cabanyas, cuant és públich y notori (de no haber mediat cap tracte especial) que sempre han sigut de possessió de la Rectoria de Sant Fost.

Jo de mi puch dir-te que cuant en 1893 vaig pendre possessió de eixa parròquia com a Párroco, vaig ja trobar un masobé anomenat el Manco, que conreaba las terras y portaba las parts a la Rectoria. Va continuar conreant-las los 5 anys que vaig estar assí y al anarme'n encare vaig deixar-li. Cada any me portaba poca o molta llenya a l'hibern de las esporgaduras dels arbres del bosch del rededor y ell no en gastaba d'altre.

Referent a la església i la Rectoria hi habian las claus y puch dir-te que las teulas de la sagristia y altar del Sagrament de eixa parròquia, construïdes en 1897, són precisament de la Iglesia de Cabanyas, pues ab motiu de la construcció y tota vegada que no faltaba mà criminal que robaba las teulas de tan llunyana iglesia, jo vaig fer treure las que necesitaren per dita construcció.

És tot quant puch dir-te referent aquest assumto, però no faltaran personas ancianas en la parròquia que podran donar-te més datos.

Mana sempre a ton affm. amic y company,

Jaume Creixell, p. , rector

Parets, 28 de febrer de 1918

Finalment i tornant a l'expedient que estem estudiant, Mossèn Pibernat elabora, amb data 26 d'abril de 1918, un informe de 15 pàgines que acompanya d'un plànol fet a mà amb diferents anotacions i tres fotografies sobre les quals també fa diverses anotacions. En aquesta ocasió



no reproduïrem l'informe sencer a causa de la seva extensió encara que sí les fotografies i el plànol. No obstant això, farem un breu resum del contingut d'aquest informe.

Mossèn Pibernat, seguint les seves paraules, fa una *historia detallada con varios datos registrados en documentos y libros que obran en los archivos de la Catedral de la Diócesis y parroquial, al igual que los testimoniales populares*. Comença el seu informe sota l'epígraf de *Origen del templo y cementerio* on fa un recorregut des de l'inici del temple sota la hipotètica i fantasiosa intervenció de les religioses agustines de Montalegre en la seva fundació fins al 1918. Comenta l'estat del temple al llarg del temps, el seu pas com sufragània de la parròquia de Sant Fost de Campsentelles i assenyala que feia 37 anys encara s'hi havia fet un enterrament. Després i aquest cas sota l'epígraf de *Terrenos* ens fa saber que l'any 1541 s'aconsegueix un Breu de Roma amb la concessió de la possibilitat de donar en emfiteusi les terres de Sant Fost i Cabanyes. A continuació fa una relació de tot els censataris d'aquest terrenys i els censos que pagaven i les cessions d'uns als altres, negant contínuament la propietat per part de ningú.

Com a dades curioses cal dir que en aquest informe Mn. Salvador Pibernat explica que el 1877 Cabanyes es quedà sense *ermità* o masover que visqués a la vella rectoria i aleshores l'any següent el rector va llogar a Tomàs Torrents les terres (vinyes i boscos) que envoltaven l'esglesiola a canvi d'una quarta part dels fruits. De les vinyes el pagès pagava de tres parts una, com era costum del país; també s'esmenta que a vegades tenia plantades patates i fins i tot blat, portant cada any les parts al rector, a més de càrregues de llenya. Finalment titula l'últim epígraf com *Manera que veo de arreglo* i que sí passem a reproduir a continuació pel seu interès:

1º Que se presente sobre el terreno la viuda e hijo del colono Torrens (último colono de Cabanyes) que pagaba las partes al párroco y las parcelas



a Subirana de Moncada y también José Torrents que llevaba con el carro las partes a la rectoria y digan cuales son lo terrenos del párroco.

2º Que a cargo de Mercedes, viuda de Subirana, se coloquen piedras terminales.

3º Que mediante peritos indemnizen en todo o en parte los daños y perjuicios que ha causado cortando los árboles y bosque de la propiedad parroquial.

4º Asegurar en lo necesario, mediante escritura privada, delante de Notario, si puede eclesiástico, la perfecta posesión de los terrenos para el párroco, a fin de neutralizar o dejar sin efecto la inscripción, todo a sus costas.

Creo no debe aceptarse la sola entrega del templo y cementerio porque en este caso ya se le reconoceria propietaria de lo que a mi parecer ha usurpado.

Me parece que S.I. podrá hacerse cargo de la cuestión. Aunque yo proponga estas bases de conciliación no por esto quiero dejar de someterme a su sabio y prudente criterio.

Sant Fausto de Campsentelles, 26 de Abril de 1918

Salvador Pibernat, párroco.

Aquests són tots els documents que Mossèn Salvador Pibernat va fer arribar al Vicari General i no tenim cap document de la part contrària i tampoc sabem en quina situació va quedar l'assumpte.

Altres litigis posteriors (1975, 2002)

Podem imaginar que el litigi de 1918 va quedar en suspens durant llarg temps, però no resolt del tot, ja que el juny de 1975, quatre anys després de l'inici de la restauració del temple romànic de Cabanyes, les propietàries dels terrenys dels voltants van voler aturar les obres, cosa que van aconseguir però només temporalment.



El 2002 l'Ajuntament de Sant Fost inicià les gestions per expropiar l'església de Cabanyes, al·legant que el temple era propietat d'una empresa immobiliària, la qual posseïa la finca on era enclavat el temple de Sant Cebrià; l'objectiu de l'expropiació era evitar, deien, possibles actuacions negatives sobre aquesta joia del patrimoni arquitectònic local. Davant d'això, la Parròquia es va moure per aconseguir demostrar de forma definitiva la seva propietat, com a mínim sobre l'església i el petit terreny que l'envolta.

Finalment l'any 2005 es va resoldre tot aquest litigi a favor de la parròquia de Sant Fost de Campsentelles. Documents claus per a aquesta decisió final van a ser l'acta de consagració de l'església de 1192 i un certificat de la *Dirección General de Propiedades y Contribución Territorial* de l'any 1948, el qual passem a reproduir:

Certificat de la *Dirección General de Propiedades y Contribución Territorial*, 1948

Relación de las fincas pertenecientes a la Iglesia no sujetas a permutación con arreglo al último convenio celebrado con la Santa Sede.

Provincia de Barcelona, Diócesis de Barcelona, Capcentellas

Núm. 144 Clase y denominación:

Iglesia sufragánea titulada S. Cipriano de Cabañas y un cementerio unido a la misma. Lindan a Oriente, Poniente y Norte con tierras de D. Juan Elías, y por Mediodía con una casa ermita.

Corporación a que correspondían: a la Parroquia

Objeto a la que están destinadas: al culto público la primera y el segundo a la inhumación de los cadáveres de los fieles.

Núm. 145. Clase y denominación:

Una casita unida a la misma Iglesia de Cabañas para el guardador de la misma. Linda por Oriente y Poniente con tierras de dicho Elías; por



Norte con la Iglesia y por Mediodía con un pedacito de tierra para dicho guardador.

Corporación a que correspondían: a la Parroquia

Objeto a la que están destinadas: al custodio de la sufragánea

Núm. 146. Clase y denominación:

Un pedazo de tierra unido a la misma casita. Linda a Oriente, Poniente y Mediodía con tierras del referido Elías, y al Norte con la ermita de la Iglesia de Cabañas, aneja de Capcentellas.

Corporación a que correspondían: a la Parroquia

Objeto a la que están destinadas: para manutención del custodio

Documentación certificada por el jefe de las secciones territoriales de la Dirección General de Propiedades y Contribución Territorial, D. Leonardo Escribano Monge. En Madrid, 14 de mayo de 1948

(Arxiu del Centre d'Estudis Santfostencs "Amics de Cabanyes", carpeta Intent d'expropiació de Cabanyes, còpia de dit document).

Creiem que no podem enllestir aquest treball sense reproduir l'abans citada inscripció en el Registre de la Propietat i que pensem acabarà amb aquesta tan llarga lluita per la propietat de Cabanyes.

Inscripció definitiva de l'església de Sant Cebrià de Cabanyes a favor de la Parròquia de Sant Fost de Campsentelles, registre de la Propietat de Mollet del Vallès, 6 de setembre de 2005

Registre de la Propietat de Mollet del Vallès

Secció: Sant Fost, llibre 143, tom 3104, finca 5.369

1ª Inmatriculació. Inscripció de la finca núm. 5.369 :

URBANA. ESGLÉSIA sufragànea de la Parròquia de Sant Fost, coneguda com Ermita de Sant Cebrià de Cabanyes, construïda en el segle XII, de superfície cent trenta-cinc metres quadrats, situada en el terme



de Sant Fost de Campsentelles. Confronta pels quatre punts cardinals amb major finca en la que està enclavada, propietat de la Parròquia de Sant Fost de Campsentelles. Referència cadastral número [...]. SENSE CÀRREGUES.

La “PARRÒQUIA DE SANT FOST DE CAMPSENTELLES” sol·licita la inscripció al seu favor d’aquesta finca, en virtut de certificació administrativa, en la que es fa constar que ja consta com a propietària d’aquesta finca en l’Acta de Consagració de tres de juny de mil cent noranta-dos que es recull en una còpia notarial autèntica autoritzada pel notari de Barcelona senyor Pere Ponç, el dia vint-i-vuit d’abril de mil quatre-cents trenta-vuit i que consta a l’Arxiu de la Corona d’Aragó, fons Cartoixa de Montalegre, pergami número 159, i que figura inclosa en la relació de “Finques pertaneixents a l’Església no subjectes a permutació d’acord a l’últim conveni celebrat amb la Santa Seu”, certificada pel Cap de la Secció de Propietats de la Direcció de Propietats i Contribució Territorial del Ministeri d’Hisenda, en data catorze de maig de mil nou-cents quaranta-vuit. Aquesta finca consta cadastrada a nom de la Parròquia de Sant Fost de Campsentelles.

En la seva virtut, INSCRIC a favor de la PARRÒQUIA DE SANT FOST DE CAMPSENTELLES el ple domini de la finca d’aquest número, de conformitat amb l’article 206 de la Llei Hipotecària, sense perjudici respecte de tercer durant dos anys, de conformitat amb l’article 207 de la Llei Hipotecària.=Així resulta de certificació emesa el dia cinc de gener de dos mil cinc pel senyor Josep Angel Saiz Meneses, Bisbe Diocesà de la Diòcesi de Terrassa, amb el vist-i-plau del senyor Fidel Catalan Catalan, secretari general i canceller, que per triplicat fou presentada, juntament amb certificació cadastral descriptiva i gràfica emesa el dia deu de març de dos mil quatre pel senyor Antonio J. Ripollès Armengol, gerent regional de la Direcció General del Cadastre i instància subscripta el dia vint-i-vuit de



juliol de dos mil cinc per la senyora Núria Lacaya Montes, a les deu hores i un minut del dia vint-i-nou de juliol de dos mil cinc, amb l'assentament número 447.0 del Diari 91. Mollet del Vallès, a sis de setembre de dos mil cinc.

(Arxiu del Centre d'Estudis Santfostencs "Amics de Cabanyes", carpeta "Intent d'expropiació de Cabanyes", fotocòpia de dit document)

Documentació i bibliografia consultada

- Arxiu Diocesà de Barcelona (ADB), fons Sant Fost, expedient 38.
- Arxiu del CES "Amics de Cabanyes", carpeta *Intent d'expropiació 2002*.
- *Noces d'or del temple parroquial i VIIIè Centenari de l'església de Cabanyes*, Parròquia de Sant Fost, 1992, 49 pàgs.